

**ІІІ ЧАКЫРЫЛЫШ
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БӨГЕЛМӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
«ВОСТОЧНЫЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ»
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ СОВЕТЫ**

УТЫЗ ТУГЫЗЫНЧЫ СЕССИЯ

КАРАР № 1

Восточный бистәсе

20 май 2019 ел

**«Татарстан Республикасы
Бөгелмә муниципаль районының
«Восточный авыл жирлеге»
муниципаль берәмлекендә
гавами тыңлаулар оештыру һәм үткәрү
тәртибе турында» Нигезләмә хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендә кабул ителгән №131-ФЗ Федераль законның 28 маддәсе, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Уставының 22нче маддәсе нигезендә һәм «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә яшәүчеләрнең муниципаль хокукий актлар проектлары турында фикер альшуда катнашу хокукларын тәэмин итү максатларында

Восточный авыл жирлеге Советы

КАРАР БИРДЕ:

1. «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә гавами тыңлаулар оештыру һәм үткәрү тәртибе турында» Нигезләмәне расларга (Кушымта 1).
2. «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә гавами тыңлаулар оештыру һәм үткәрү тәртибе турында» Восточный авыл жирлеге Советының 2011 елның 5 сентябрендә булып узган XX сессияндә кабул ителгән 2нче каарын үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге каарның жирлек территориясендәге мәгълүмат стендларында халыкка игълан итәргә һәм «Интернет» чөлтәрендә – Бөгелмә муниципаль районының рәсми порталында урнаштырырга.
4. Әлеге каарның үтәлешенә контрольлек итүне үз өстемдә калдырам.

**«Восточный авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеке башлыгы**

Л.Ш. Исмәгыйлова

Күштүмтә 1
Татарстан Республикасы
Бөгелмә муниципаль районны
Восточный авыл жирлеге
Советының XXXIX
сессиясенен 1нче карарына
«20» май 2019 ел

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БӨГЕЛМӘ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ «ВОСТОЧНЫЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ
БЕРӘМЛЕГЕНДӘ ГАВАМИ ТЫҢЛАУЛАР ОЕШТҮРҮ ҚӘМ ҮТКӘРҮ
ТӘРТИБЕ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ**

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1. Элеге Нигезләмә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ Федераль закон, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районның «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районның «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке территорииясендә ачык тыңлаулар оештыру һәм үткәрү тәртибен билгели (алга таба – ачык тыңлаулар).

1.2. Ачык тыңлаулар Восточный авыл жирлеге Советы, Восточный авыл жирлеге Башлыгы тарафыннан муниципаль берәмлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль норматив хокукий акт проекты, жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турындагы хисап проекты, муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен үткәрелә.

1.3. Гражданнар тыңлауларны үткәрү инициативасын инициатив төркем аша гамәлгә ашыра, ул жирле үзидарә органнарына сайлауларда актив сайлау хокукуна ия «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке халкы арасыннан формалаша.

2. АЧЫК ТЫҢЛАУЛАРНЫ БИЛГЕЛӘҮ

2.1. Халық алдында тыңлаулар халық, Восточный авыл жирлеге Советы, Восточный авыл жирлеге Башлыгы инициативасы белән үткәрелә.

Восточный авыл жирлеге Советы яки халық инициативасы буенча үткәрелә торган ачык тыңлаулар Восточный авыл жирлеге Советы тарафыннан, ә Восточный авыл жирлеге Башлыгы инициативасы белән үткәрелүчесе Восточный авыл жирлеге Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

2.2. Халық тыңлауларына чыгарга тиеш:

1) «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту муниципаль хокукий акты проекты, Уставка үзгәрешләр бары тик Уставта беркетелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү вәкаләтләрен Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга туры китерү максатларында гына кертелә торган очраклардан тыш;

2) «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлекен үзгәртеп кору турында мәсьәләләр»;

4) муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты.

2.3. Гавами тыңлаулар үткәрү турындагы карап, законнарда һәм әлеге Нигезләмәдә каралган очраклардан тыш, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль норматив хокукий акт проекты, жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап проекты, муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәлә, тиешле орган яисә муниципаль берәмлекнең вазыйфаи заты тарафыннан муниципаль берәмлек Уставы проекты каралганчыга кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

2.4. Гавами тыңлаулар үткәрү турындагы карап, гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәләләрне күрсәтеп, муниципаль берәмлек Уставы проектын, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль норматив хокукий акт проектын, жирлек бюджеты проектын һәм аның үтәлеше турында хисап, муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проектын, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турында мәсьәләләр буенча гавами тыңлаулар уздыру урынын һәм вакытын күрсәтеп, законнарда һәм әлеге Нигезләмәдә каралган очраклардан тыш, 5 көннән дә соңга калмыйча бастырылып чыгарылырга тиеш.

2.5. Устав проекты, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль хокукий акт проекты, аларны карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, Восточный авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән әлеге Устав проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, күрсәтелгән муниципаль хокукий акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук аның фикер алышуында гражданнарның катнашу тәртибен рәсми иғълан итәргә тиеш (2нче Күшымта).

2.6. Восточный авыл жирлеге Советының халық алдында тыңлаулар билгеләү турындагы каарында күрсәтелә:

- 1) ачык тыңлаулар темасы;
- 2) ачык тыңлауларны үткәрү датасы, вакыты, урыны;

3) ачык тыңлауларны үткәрү буенча маңсус төзелгән комиссия яки эш төркеме составы.

3. АЧЫК ТЫҢЛАУЛАРНЫ ОЕШТЫРУ ТӘРТИБЕ

3.1. Ачык тыңлауларны әзерләү һәм үткәрү «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге жирле үзидарә органнары тарафыннан (алга таба - ачык тыңлауларны оештыруучы) гамәлгә ашырыла.

3.2. Ачык тыңлауларны әзерләү һәм үткәрү процессын ачык тыңлауларны оештыруучы тәэммин итә:

- ачык тыңлауларда катнашучыларның башлангыч составын билгели;
- чыгышлар әзерләргә кирәк булган мәсьәләләр исемлеген билгели;
- ачык тыңлауларга чыгарылган мәсьәләләр буенча докладчыларның башлангыч составын билгели;
- ачык тыңлаулар үткәрү регламентын билгели;
- халық алдында тыңлаулар өчен чыгарылган муниципаль хокукий акт проекты буенча искәрмәләр һәм тәкъдимнәр жыюны гамәлгә ашыра;
- ачык тыңлаулар нәтижәләре буенча кирәkle белешмә материаллар, йомгаклау документлары проектларын әзерли;
- ачык тыңлаулар беркетмәсен алып баруны тәэммин итә;
- ачык тыңлаулар нәтижәләре буенча тәкъдимнәр әзерләүне оештыра;
- ачык тыңлаулар нәтижәләре буенча бәяләмәне халыкка житкерүне тәэммин итә.

3.3. «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге халкы ачык тыңлаулар үткәрү турындагы карап игълан ителгән көннән алып, аларны үткәрү көненә кадәр, Восточный авыл жирлеге башлыгына ачык тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән муниципаль хокукий актның гавами тыңлауларына чыгарыла торган төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жибәрергә хокуклы. Восточный авыл жирлеге Башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гому миләштерүне оештыра. Курсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, мәгълумат итеп, халык тыңлауларында катнашучыларга житкерелә.

4. АЧЫК ТЫҢЛАУЛАРДА КАТНАШУЧЫЛАР

4.1. Гавами тыңлауларда катнашырга чакырыла ала:

- депутатлар;
- дәүләт хакимиите органнары һәм жирле үзидарә органнары вәкилләре;
- эшчәнлекләре фикер алышына торган тема белән бәйле булган оешма, предприятие, учреждение житәкчеләре яки вәкилләре;
- эксперtlар;

- сәяси партияләрнең төбәк һәм жирле бүлекләре, ижтимагый берләшмәләр вәкилләре;

- массакүләм мәгълүмат чаралары;

- «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территорииясендә яшәүче гражданнар.

4.2. Халык тыңлаулырында үз тәкъдимнәрен дәлилләү өчен чыгыш ясау хокуки белән, халык тыңлаулырын оештыручыга ачык тыңлаулар үткәрү көненә кадәр 3 көннән дә соңга калмыйча язма гаризалар биргән гражданнар катнаша.

5. АЧЫК ТЫҢЛАУЛАРНЫ ҮТКӘРҮ ТӘРТИБЕ

5.1. Ачык тыңлаулар утырышлар формасында үткәрелә.

5.2. Гавами тыңлауларда рәислек итүче жирлек Башлыгы булырга мөмкин.

5.3. Ачык тыңлаулар рәислек итүченең кереш сүзе белән ачыла, ул катнашучыларга ачык тыңлауларның темасы, ачык тыңлаулар үткәрүнен тәртибе турында хәбәр итә.

5.4. Рәислек итүче ачык тыңлаулар алыш бара һәм көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча фикер алышу тәртибен күзәтә.

5.5. Рәислек итүче чират тәртибендә төп докладчыга (өстәмә докладчыга), шулай ук чыгыш ясарга теләк белдергән башка ачык тыңлауларда катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә.

5.6. Чыгышның вакыты, чыгыш ясаучылар саныннан һәм халык тыңлаулары үткәрү өчен билгеләнгән вакытлардан чыгыш, рәислек итүче тарафыннан билгеләнә.

Рәислек итүче чыгыш ясаучылар санына карап, халык тыңлаулырында катнашучыларның чыгыш вакытын чикләргә хокуклы.

5.7. Рәислек итүче ачык тыңлауларда тәнәфес игълан итәргә хокуклы.

5.8. Ачык тыңлауларда катнашучының чыгышы тәмамланганнан соң яки чыгыш ясау өчен бирелгән вакыт узгач, рәислек итүче ачык тыңлауларның башка катнашучыларына чыгыш ясаучының позициясе һәм (яки) аргументлары буенча төгәлләштерүче сораулар бирү һәм сорауларга җаваплар өчен өстәмә вакыт бирү мөмкинлеге бирә.

5.9. Сораулар язмача да, телдән дә бирелергә мөмкин.

5.10. Ачык тыңлауларда катнашучыларның чыгышлары тәмамлангач, рәислек итүче, кирәк булганда, халык тыңлаулары барышында эйтелгән тәкъдимнәрне ачыклау өчен комиссия яки эшче төркем әгъзаларына сүз бирергә мөмкин.

5.11. Ачык тыңлаулар үткәргәндә тәртип саклау ачык тыңлауларда катнашу өчен мәжбүри шарт булып тора.

5.12. Халык тыңлаулырында катнашучылар халык тыңлауларның барышына тыкшынырга, аларны өзәргә һәм аларны үткәрүгә комачауларга

хокуклы түгел. Халык тыңлауларында катнашучылар тарафыннан үткөрү тәртибен бозу очрагында, эшче төркем рәисе ачык тыңлаулар үткөрү урыныннан китүне таләп итәргө хокуклы.

6. АЧЫК ТЫҢЛАУЛАРНЫҢ НӘТИЖӘЛӘРЕН РӘСМИЛӘШТЕРУ

6.1. Ачык тыңлаулар вакытында беркетмә алып барыла. Ачык тыңлаулар беркетмәсендә ачык тыңлаулар үткөрүнен датасы һәм урыны, ачык тыңлауларда катнашучылар саны, Рәиснен, Секретаренен һәм комиссиянен башка әгъзаларының фамилияләре, докладчының (өстәмә докладчы) һәм ачык тыңлауларда башка катнашучыларның исемнәре, докладының кыскача эчтәлеге яки чыгышының кыскача эчтәлеге, башка шартлары чагылдырыла. Ачык тыңлауларда катнашучыларның барлык кисәтүләре һәм тәкъдимнәре секретариатка язма формада бирелә һәм гавами тыңлаулар беркетмәсенә теркәлә.

Йомгаклау беркетмәсендә түбәндәге нигезләмәләр булырга тиеш:

- 1) кергән тәкъдимнәрнең гомуми саны;
- 3) ачык тыңлауларга чыгарылган, әмма аларга кабул ителмәгән мәсьәләләр;
- 4) ачык тыңлауларда кабул ителгән мәсьәләләр.

6.2. Ачык тыңлаулар беркетмәсе рәислек итүче тарафыннан имзалана һәм аның вәкаләтләре барлык вакыт дәвамында жирлек Советы материалларында саклана, ә бу вакыт узгач, муниципаль архивка саклауга тапшырыла. Муниципаль архивта ачык тыңлаулар материалларын саклау вакыты Восточный авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә һәм ул дүрт елдан да ким була алмый.

6.3. Халык тыңлауларының нәтижәләре ачык тыңлаулар үткөргөннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча игълан ителергә тиеш.

6.4. Муниципаль берәмлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль норматив хокукий акт проектын, авыл жирлеге бюджеты проектын һәм аның үтәлеше турында хисап проектын, муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проектын, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәләләрне караучы Восточный авыл жирлеге Советы сессиясендә комиссия яки эшче төркем рәисе депутатларга комиссия эше турында, үткәрелгән гавами тыңлаулар нәтижәләре турында доклад бирә һәм йомгаклау беркетмәсен тәкъдим итә.

**АЧЫК ТЫҢЛАУЛАРГА ЧЫГАРЫЛА ТОРГАН МУНИЦИПАЛЬ
ХОКУКЫЙ АКТЛАР ПРОЕКТЛАРЫНА ГРАЖДАННАРНЫҢ
ТӘКЪДИМНӘРЕН ИСӘПКӘ АЛУ ТӘРТИБЕ ҺӘМ «ВОСТОЧНЫЙ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ
ГРАЖДАННАРНЫҢ ФИКЕР АЛЫШУДА КАТНАШУЫ**

1. «Восточный авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге гражданнарының муниципаль хокукый актлар проектлары буенча тәкъдимнәре Восточный авыл жирлеге Советына түбәндәгә адрес буенча кертелә: 423226, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Восточный бистәсе, Гафиятуллин урамы, 86 йорты, күшымта итеп бирелә торган үрнәктәге төзәтмәләр таблицасы формасында язма рәвештә:

<i>№ m/c</i>	<i>Пункт, аспункт</i>	<i>Карар проекты тексты</i>	<i>Төзәт- мәләр тексты</i>	<i>Төзәтмәләрне исәпкә алып, проект тексты</i>	<i>Төзәтмә авторы (Ф.И.О., адрес, эши, уку урыны)</i>

Тәкъдимнәр муниципаль хокукый актлар проектларын халыкка игълан иткәннән соң (бастырып чыгару) яки «Интернет» чөлтәрендә – «Бөгелмә муниципаль районы» муниципаль берәмлекенең рәсми порталында bugulma.tatar.ru һәм «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталы» интернет-ресурсында урнаштырганнан соң, бер ай дәвамында эш көннәрендә 8.00–17.00 сәгатьләрдә кабул ителә.

2. Чыгыш ясау хокуку белән ачык тыңлауларда катнашу өчен гаризалар чыгыш ясаучыларга шәхсән түбәндәгә адрес буенча бирелә: 423226, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Восточный бистәсе, Гафиятуллин урамы, 86 йорты.

Гаризалар ачык тыңлаулар үткәргә кадәр 5 көннән дә соңга калмыйча, эш көннәрендә 8.00 – 17.00 сәгатьләрдә кабул ителә.

3. Гражданнарның тәкъдимнәре карау өчен махсус төзелгән комиссиягә яисә муниципаль хокукый актлар проектларына кергән тәкъдимнәрне исәпкә алу, гому миләштерү һәм карау буенча эшче төркемгә тапшырыла.